

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

Василенко Ольга ВАСИЛЕНКО
“29” 08 2025 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

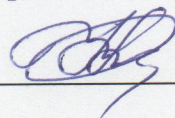
«ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ І АУДИТ»

Освітній рівень: другий (магістерський)
Галузь знань: Е «Природничі науки, математика та статистика»
Спеціальність: Е2 «Екологія»
Освітня програма: «Екологія»
Факультет: плодоовочівництва, екології та захисту рослин

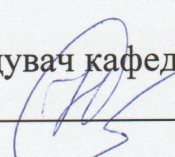
Умань – 2025 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» для здобувачів вищої освіти спеціальності E2 «Екологія» освітньої програми «Екологія». Умань: Уманський національний університет, 2025. 22 с.

Розробник: Ніна ПШЕЛЬ, доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент

 Ніна ПШЕЛЬ

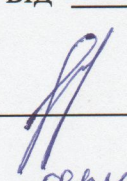
Робоча програма затверджена на засіданні кафедри менеджменту
Протокол від “20 ” серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри
 Наталія ВЕРНЮК

“20 ” серпня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією
факультету плодоовочівництва, екології та захисту рослин

Протокол від “29 ” серпня 2025 року № 1

Голова Андрій ТЕРНАВСЬКИЙ

“29 ” серпня 2025 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, назва освітньої програми	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – <u>4,0 / 4,0</u> (для заочної форми)	Галузь знань: <u>Е «Природничі науки, математика та статистика»</u>	Обов'язкова навчальна дисципліна	
Модулів – <u>1</u>	Спеціальність: <u>Е2 «Екологія»</u> Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – <u>2</u>		1-й	1-й
Загальна кількість годин – <u>120 / 120</u> (для заочної форми)		Семестр	
		1-й	1-й
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: <i>аудиторних – 2,7 самостійної роботи студента – 5,3</i>	Освітня програма «Екологія»	16 год.	8 год.
		Практичні	
		24 год.	4 год.
		Самостійна робота	
		80 год.	108 год.
		Вид контролю: екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» розроблена відповідно до Положення методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва, затвердженого Вченою радою протокол №1 від 08.10.2020, із змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол № 8.

Навчальна дисципліна «Екологічний менеджмент і аудит» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою «Екологія» підготовки фахівців другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю Е2 «Екологія» галузі знань Е «Природничі науки, математика та статистика».

Мета вивчення дисципліни – формування у здобувачів вищої освіти системи знань у сфері екологічного управління, поглиблення розуміння ними теоретичних знань і набуття практичних навичок з екологічного менеджменту як механізму гармонізації співіснування суспільства і природи в контексті розвитку глобальних тенденцій екологізації життєдіяльності людства, пошуку

здобувачами інструментів і практичних дій на шляху до економічно й екологічно збалансованого господарювання.

Завдання дисципліни:

- ~ вивчення концепції та принципів екологічного менеджменту і аудиту, екологічного страхування, сертифікації, маркетингу, інжинірингу та маркування в контексті сталого розвитку суспільства і раціонального природокористування;
- ~ вміння виявляти й аналізувати екологічні проблеми та розробляти стратегії розв'язання складних задач з екологічного менеджменту й аудиту, у тому числі в умовах неповної інформації та суперечливих вимог;
- ~ прийняття обґрунтованих рішень у галузі екології і збалансованого природокористування в умовах обмеженості ресурсів і часу;
- ~ здатність здійснювати міжособистісну комунікацію й організовувати колективну діяльність у сфері екології, управляти персоналом і ресурсами для ефективної реалізації природоохоронних проектів з урахуванням наявних екологічних ризиків;
- ~ вміння презентувати професійні знання, власні обґрунтування і висновки щодо застосування інструментів екологічного менеджменту, аудиту, страхування, сертифікації, маркетингу, інжинірингу та маркування в системі екологічного управління.

Місце дисципліни у структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти: Вивчення дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» базується на загальних знаннях, отриманих під час засвоєння таких дисциплін першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: «Загальна екологія», «Екологічна безпека», «Моніторинг навколишнього середовища», «Нормування антропогенного навантаження на навколишнє середовище», «Економіка природокористування та організація управління в екологічній діяльності», «Оцінка впливу на довкілля», «Збалансоване природокористування». «Екологічний менеджмент і аудит» поєднується з вивченням освітніх компонентів «Глобальні проблеми сучасності», «Системний аналіз якості навколишнього середовища», «Управління та поведження з відходами в галузі», «Геоінформаційні системи в екології», «Комплексне управління територією», «Екологічно безпечне землекористування».

Вивчення навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Екологія» спеціальності Е2 «Екологія» галузі знань Е «Природничі науки, математика та статистика» (табл. 1).

Таблиця 1

**Матриця компетентностей і програмних результатів навчання,
що формуються під час вивчення навчальної дисципліни
«Екологічний менеджмент і аудит»**

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 2.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.	ПР15.	Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ЗК 6.	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.	ПР08.	Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.
Спеціальні (фахові) компетентності (ФК)			
ФК 6.	Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.	ПР05.	Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.
		ПР09.	Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.
ФК 10.	Здатність оцінювати рівень негативного впливу природних та антропогенних факторів екологічної небезпеки на довкілля та людину	ПР15.	Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Екологічний менеджмент і аудит», наведено в табл. 2, 3.

Таблиця 2

Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною «Екологічний менеджмент і аудит»

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	концепції та принципів екологічного менеджменту і аудиту в контексті сталого розвитку суспільства;	лекції, практичні заняття, інтерактивні заняття, консультації з викладачем, самонавчання, в тому числі через Moodle	усне опитування, виступи здобувачів на практичних заняттях, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, модульний контроль, підсумковий контроль
1.2	кращих практик діяльності підприємств в області екоменеджменту;		
1.3	основних принципів управління персоналом та ресурсами, основних методик прийняття рішень;		
1.4	розуміння факторів формування екологічних ризиків та методик їх оцінки;		
1.5	особливостей організації управління природоохоронною діяльністю підприємств та управління реалізацією природоохоронних проектів;		
1.6	розуміння специфіки екологічного аудиту, страхування, сертифікації, маркетингу, інжинірингу та маркування в системі екологічного менеджменту.		
2	Уміння/навички:		
2.1	формувати та впроваджувати стратегії розв'язання складних задач і проблем у галузі екологічного менеджменту й аудиту, у тому числі в умовах неповної інформації та суперечливих вимог;	лекції, практичні заняття, інтерактивні заняття, консультації з викладачем, самонавчання, в тому числі через Moodle	усне опитування, виступи здобувачів на практичних заняттях, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, модульний контроль, підсумковий контроль
2.2	організації колективної діяльності та реалізації природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень;		
2.3	управління персоналом та ресурсами у галузі екології та збалансованого природокористування;		
2.4	оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.		
3	Комунікація:		
3.1	зрозуміле і недвозначне донесення власних знань у сфері екологічного менеджменту й аудиту, висновків, а також пояснень, що їх обґрунтовують, до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються;	практичні заняття, інтерактивні заняття, консультації з викладачем, самонавчання, в тому числі через Moodle	виступи здобувачів на практичних заняттях при обговоренні теоретичних питань, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, модульний контроль
3.2	обізнаність щодо стимулів і бар'єрів в ефективній командній роботі з метою дієвого управління персоналом та ресурсами, прийняття раціональних рішень;		
3.3	здатність здійснювати ефективну міжособистісну комунікацію під час організації колективної діяльності та управління реалізацією		

	комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень;		контроль, підсумковий контроль
3.4	презентація елементів екологічного менеджменту, аудиту, страхування, сертифікації, маркетингу, інжинірингу та маркування.		
4	Відповідальність і автономія:		
4.1	здатність ідентифікувати проблеми у галузі екології, охорони довкілля та природокористування на локальному та/або регіональному рівні, прогнозувати їх наслідки і розробляти стратегічні підходи до управління ними;		
4.2	здатність до організації колективної діяльності та управління реалізацією комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень;	практичні заняття, інтерактивні заняття, консультації з викладачем, самонавчання, в тому числі через Moodle	виступи здобувачів на практичних заняттях при обговоренні теоретичних питань, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, модульний контроль, підсумковий контроль
4.3	проведення досліджень та реалізація проектів (особисто та у складі команди), спрямованих на управління вирішенням локальних та регіональних екологічних проблем у галузі екології, природокористування та охорони довкілля;		
4.4	прийняття управлінських рішень у сфері екології, природокористування та охорони довкілля, що потребують застосування нових підходів та прогнозування, у тому числі - у складних і непередбачуваних умовах		

Таблиця 3

Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит»

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПР05.	Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.	лекції, практичні заняття, інтерактивні заняття, консультації з викладачем, самонавчання, в тому числі через Moodle	усне опитування, виступи здобувачів на практичних заняттях при обговоренні теоретичних питань, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, модульний контроль, підсумковий контроль
ПР08.	Уміти доносити зрозуміло і недвозначно професійні знання, власні обґрунтування і висновки до фахівців і широкого загалу.	лекції, практичні заняття, інтерактивні заняття, консультації з викладачем, самонавчання, в тому числі через Moodle	усне опитування, виступи здобувачів на практичних заняттях при обговоренні теоретичних питань, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, модульний контроль, підсумковий контроль

ПР09.	Знати принципи управління персоналом та ресурсами, основні підходи до прийняття рішень в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.	лекції, практичні заняття, інтерактивні заняття, консультації з викладачем, самонавчання, в тому числі через Moodle	усне опитування, виступи здобувачів на практичних заняттях при обговоренні теоретичних питань, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, модульний контроль, підсумковий контроль
ПР15.	Оцінювати екологічні ризики за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.	лекції, практичні заняття, інтерактивні заняття, консультації з викладачем, самонавчання, в тому числі через Moodle	усне опитування, виступи здобувачів на практичних заняттях при обговоренні теоретичних питань, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, модульний контроль, підсумковий контроль

3. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ І АУДИТУ

ТЕМА 1. НАУКОВО-ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Система менеджменту підприємства
Екологічний менеджмент. Принципи екологічного менеджменту
Система екологічного менеджменту. Етапи її впровадження
Доцільність створення СЕМ

ТЕМА 2. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В УКРАЇНІ

Міжнародний підхід до екологічного менеджменту.
Історичні аспекти розвитку понять ISO та EMAS.
Перспективи розвитку екологічного менеджменту в Україні.

ТЕМА 3. ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В ПРАКТИКУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Роль і значення екоменеджменту для вітчизняних підприємств.
Рівні екологічного менеджменту
Практика діяльності підприємств в області екоменеджменту
Інтегрована система менеджменту підприємства. Організація управління природоохоронною діяльністю підприємств та управління реалізацією природоохоронними проектами з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

Мотивація діяльності підприємств в області екоменеджменту
Принципи управління персоналом та ресурсами у системі екоменеджменту, основні підходи до прийняття рішень у сфері екології,

охорони довкілля та збалансованого природокористування в умовах обмеженої інформації та суперечливих вимог вітчизняного й іноземного законодавства

Вітчизняний досвід успішної системи екологічного менеджменту

Переваги впровадження систем екологічного менеджменту на підприємствах

ТЕМА 4. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Системний підхід у дослідженні екологічного менеджменту

Екологічний менеджмент як ключова домінанта сталого розвитку

Концепція запровадження екологічного менеджменту та аудиту в Україні

ТЕМА 5. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЕКОЛОГІЧНОГО АУДИТУ

Основні поняття екологічного аудиту

Основні завдання і типи екологічного аудиту

Об'єкт, суб'єкт та сфера застосування екологічного аудиту

Міжнародні аспекти екологічного аудиту

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

ТЕМА 6. ЕКОЛОГІЧНА СЕРТИФІКАЦІЯ В СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Методологія дослідження екологічної сертифікації та понятійний апарат

Законодавчо-нормативні механізми забезпечення розвитку екологічної сертифікації

Екологічна сертифікація в контексті вимог екологічної безпеки

TOPIC 7. ECOLOGICAL MARKETING, ENGINEERING AND LABELING IN THE SYSTEM OF ENVIRONMENTAL MANAGEMENT

Features of ecological marketing

Environmental engineering at the enterprise

Environmental labeling as a type of environmental declaration

ТЕМА 8. ЕКОЛОГІЧНЕ СТРАХУВАННЯ В СИСТЕМІ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Основні поняття екологічного страхування

Об'єкт і суб'єкт екологічного страхування

Порядок виплати страхового відшкодування

Умови укладання угоди про екологічне страхування

Дослідження екологічних ризиків як ключовий елемент оцінки впливу підприємництва на довкілля. Аналіз і оцінка екологічних ризиків за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог.

TOPIC 9. PROSPECTS OF ENVIRONMENTAL INSURANCE IN UKRAINE

World experience of introduction of environmental insurance
 The existing legislative and regulatory framework of environmental insurance in Ukraine
 The need to improve the legislative and regulatory framework

4. Орієнтовна структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота		лекції	практичні/ семінарські	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ І АУДИТУ								
Тема 1. Науково-теоретичні засади екологічного менеджменту	13	2	4	7	12	2		10
Тема 2. Формування системи екологічного менеджменту в Україні	14	2	2	10	14		2	12
Тема 3. Впровадження системи екологічного менеджменту в практику вітчизняних підприємств	18	2	4	12	16	2		14
Тема 4. Методологічні основи екологічного менеджменту	13	2	2	9	12			12
Тема 5. Теоретичні основи екологічного аудиту	12	2	2	8	12			12
Разом за змістовим модулем 1	70	10	14	46	66	4	2	60
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ								
Тема 6. Екологічна сертифікація в системі екологічного управління підприємством	14	2	2	10	14	2		12
Topic 7. Environmental marketing, engineering and labeling in the environmental management system	16	2	4	10	14	2		12
Тема 8. Екологічне страхування в системі екологічного менеджменту	12	2	2	8	15		2	13
Topic 9. Prospects of environmental insurance in Ukraine	8		2	6	11			11
Разом за змістовим модулем 2	50	6	10	34	54	4	2	48
Всього годин	120	16	24	80	120	8	4	108

5. Теми практичних занять

Практичні заняття з дисципліни "Екологічний менеджмент і аудит" спрямовані на практичне застосування теоретичних знань з управління екологічними аспектами діяльності підприємств та організацій і допомагають студентам зрозуміти, як впроваджувати та контролювати екологічні стандарти в реальних умовах, що є важливим для професіоналів у сфері екологічного менеджменту та аудиту. Практичні заняття – це практична частина навчального процесу, де здобувачі освіти застосовують теоретичні знання на практиці. Під час таких занять студенти виконують завдання, дискутують, обговорюють і аналізують теоретичні проблемні питання, пов'язані з професійною діяльністю, виконують ситуаційні задачі, вправи під керівництвом викладача, що дозволяє їм краще зрозуміти та застосувати на практиці вивчений матеріал і стимулює самостійне мислення та здатність приймати рішення. Практичні заняття з дисципліни "Екологічний менеджмент і аудит" також допомагають навчитися працювати самостійно або в команді, готувати звіти й отримувати зворотний зв'язок, що готує студентів до реальної професійної діяльності. Такі заняття проводяться в аудиторіях із використанням методичної, інформаційно-довідкової та нормативно-правової документації, технічних засобів навчання (інформаційних планшетів, мультимедійного устаткування та ін.) під керівництвом викладача.

Розподіл часу на практичні заняття з дисципліни "Екологічний менеджмент і аудит"

Назва теми	Кількість годин	
	для денної форми	для заочної форми
Тема 1. Науково-теоретичні засади екологічного менеджменту	4	
Тема 2. Формування системи екологічного менеджменту в Україні	8	2
Тема 3. Впровадження системи екологічного менеджменту в практику вітчизняних підприємств	10	
Тема 4. Методологічні основи екологічного менеджменту	4	
Тема 5. Теоретичні основи екологічного аудиту	6	
Тема 6. Екологічна сертифікація в системі екологічного управління підприємством	9	
Topic 7. Environmental marketing, engineering and labeling in the environmental management system	10	2
Тема 8. Екологічне страхування в системі екологічного менеджменту	8	
Topic 9. Prospects of environmental insurance in Ukraine	6	
Всього	65	4

6. Самостійна робота

Самостійна робота з дисципліни "Екологічний менеджмент і аудит" — це форма навчальної діяльності, яка передбачає виконання студентами завдань без безпосередньої участі викладача. Вона є важливим елементом навчального процесу, оскільки сприяє розвитку самостійного мислення, підвищенню мотивації до навчання та формуванню професійних навичок. Самостійна робота спрямована на поглиблення знань, розвиток аналітичного мислення, самоорганізації та вміння працювати з джерелами інформації. В процесі роботи студенти закріплюють і розширюють знання, опрацьовуючи додаткову літературу, виконують завдання, що допомагають краще зрозуміти та запам'ятати матеріал; розвивають навички самоорганізації; готуються до практичних занять, тестів та іспитів; формують дослідницькі навички у ході виконання наукових досліджень, написання рефератів, есе. Самостійну роботу студент може виконувати у бібліотеці, комп'ютерних класах, а також в домашніх умовах.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	у тому числі			усього	у тому числі		
		лекції	практичні	самостійна робота		лекції	практичні/ семінарські	самостійна робота
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ І АУДИТУ								
Тема 1. Науково-теоретичні засади екологічного менеджменту	13	2	4		12	2		
Тема 2. Формування системи екологічного менеджменту в Україні	14	2	2		14		2	
Тема 3. Впровадження системи екологічного менеджменту в практику вітчизняних підприємств	18	2	4		16	2		
Тема 4. Методологічні основи екологічного менеджменту	13	2	2		12			
Тема 5. Теоретичні основи екологічного аудиту	12	2	2		12			
Разом за змістовим модулем 1	70	10	14	46	66	4	2	60
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ								
Тема 6. Екологічна сертифікація в системі екологічного управління підприємством	14	2	2		14	2		

Topic 7. Environmental marketing, engineering and labeling in the environmental management system	16	2	4		14	2		
Тема 8. Екологічне страхування в системі екологічного менеджменту	12	2	2		15		2	
Topic 9. Prospects of environmental insurance in Ukraine	8		2		11			
Разом за змістовим модулем 2	50	6	10	34	54	4	2	48
Всього годин	120	16	24	80	120	8	4	108

Розподіл часу на самостійну роботу з дисципліни "Екологічний менеджмент і аудит"

№ з/п	Назва теми, питання	Кількість годин	
		для денної форми	для заочної форми
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І. ОСНОВИ МЕТОДОЛОГІЇ ЕКОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ І АУДИТУ			
1.	Науково-теоретичні засади екологічного менеджменту. Сутність екологічного менеджменту, його принципи. Екологічний менеджмент як міждисциплінарна наука. Концептуальні засади та структура системи екологічного управління. Функції та завдання екологічного менеджменту. Системний підхід у дослідженні екологічного менеджменту. Формування системи управління навколишнім середовищем. Вимоги до планування управління навколишнім середовищем. Основні відмінності між поняттями екологічне управління і екологічний менеджмент. Впровадження та функціонування екологічного менеджменту.	7	10
2.	Формування системи екологічного менеджменту в Україні. Міжнародний підхід до екологічного менеджменту. Історичні аспекти розвитку понять ISO та EMAS. Перспективи розвитку екологічного менеджменту в Україні. Екологічний менеджмент як ключова домінанта сталого розвитку. Концепція запровадження екологічного менеджменту в Україні. Законодавчо-регулююча база екологічного менеджменту. Підсистеми, що входять до складу структури екологічного менеджменту. Методологія дослідження проблеми становлення і розвитку екологічного менеджменту в Україні.	10	12
3.	Впровадження системи екологічного менеджменту в практику вітчизняних підприємств. Роль і значення екоменеджменту для вітчизняних підприємств. Рівні екологічного менеджменту. Практика діяльності підприємств в області екоменеджменту. Інтегрована система менеджменту підприємства. Організація управління природоохоронною діяльністю підприємств та управління реалізацією	12	14

	природоохоронними проектами з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень. Мотивація діяльності підприємств в області екоменеджменту. Принципи управління персоналом та ресурсами у системі екоменеджменту, основні підходи до прийняття рішень у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування в умовах обмеженої інформації та суперечливих вимог вітчизняного й іноземного законодавства. Вітчизняний досвід успішної системи екологічного менеджменту. Переваги впровадження систем екологічного менеджменту на підприємствах.		
4.	Методологічні основи екологічного менеджменту. Системний підхід у дослідженні екологічного менеджменту. Екологічний менеджмент як ключова домінанта сталого розвитку. Пріоритетні завдання у сфері екологічного законодавства в Україні. Формування системи управління навколишнім середовищем. Вимоги до планування управління навколишнім середовищем. Міжнародний підхід до екологічного менеджменту. Британський стандарт в галузі систем екологічного менеджменту BS 7750. Схема екологічного менеджменту й аудитування EMAS. Серія міжнародних стандартів систем екологічного менеджменту. Цикл системи екологічного менеджменту відповідно до вимог EMAS. Перспективи впровадження екологічного менеджменту в Україні. Функцій екологічного менеджменту, що терміново необхідні до виконання Україні.	9	12
5.	Теоретичні основи екологічного аудиту. Основні поняття та типи екологічного аудиту. Завдання, ролі та розподіл відповідальності під час здійснення аудиту систем управління навколишнім середовищем. Порядок здійснення аудиту систем управління навколишнім середовищем. Впровадження екологічного аудиту в Україні. Екологічний аудит, як ринковий механізм природокористування. Сутність та необхідність екологічного аудиту. Нормативно-правові акти, що регулюють відносини у сфері екологічного аудиту в Україні. Відмінності між екологічною інспекцією, експертизою та аудитом.	8	12
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II. СИСТЕМА ЕКОЛОГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ			
6.	Екологічна сертифікація в системі екологічного управління підприємством. Методологія дослідження екологічної сертифікації та понятійний апарат. Законодавчо-нормативні механізми забезпечення розвитку екологічної сертифікації. Екологічна сертифікація в контексті вимог екологічної безпеки.	10	12
7.	Екологічний маркетинг, інжиніринг та маркування в системі екологічного менеджменту. Особливості екологічного маркетингу та його значення для системи екологічного менеджменту. Екологічний	10	12

	інжиніринг на підприємстві. Екологічне маркування як вид екологічної декларації.		
8.	Екологічне страхування в системі екологічного менеджменту. Основні поняття екологічного страхування. Об'єкт і суб'єкт екологічного страхування. Порядок виплати страхового відшкодування. Умови укладання угоди про екологічне страхування. Дослідження екологічних ризиків як ключовий елемент оцінки впливу підприємництва на довкілля. Аналіз і оцінка екологічних ризиків за умов недостатньої інформації та суперечливих вимог. Світовий досвід запровадження екологічного страхування. Існуюча законодавчо-нормативна база екологічного страхування в Україні.	8	13
9.	Перспективи екологічного страхування в Україні. Світовий досвід впровадження екологічного страхування. Існуюча законодавча та нормативна база екологічного страхування в Україні. Необхідність удосконалення законодавчої та нормативної бази.	6	11
	Всього	80	108

7. Методи навчання

Для вивчення курсу «Екологічний менеджмент і аудит» використовуються традиційні методи навчання (лекції, практичні заняття), інтерактивні методи, консультації з викладачем, методи самостійної роботи (самонавчання), в тому числі через платформу дистанційного навчання університету Moodle. Вибір методів залежить від навчальних цілей, специфіки дисципліни, рівня підготовки студентів та їх індивідуальних особливостей, а також умов навчального процесу. Для досягнення найкращих результатів у навчальному процесі методи навчання можуть комбінуватися.

Матеріали дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» розміщені на платформі Moodle <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=2161>.

В умовах дистанційної освіти проведення лекцій і практичних занять відбувається у форматі відеоконференцій. Для організації освітнього процесу використовуються такі технічні сервіси, як Zoom, Viber, Telegram, Moodle та електронна пошта.

8. Методи контролю

Для ефективної перевірки й оцінювання рівня засвоєння студентами знань, умінь та навичок з навчальної дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» використовують різні методи і форми контролю. Раціональне їх поєднання дозволяє викладачу отримати інформацію про успішність навчального процесу, допомагає відслідковувати прогрес студентів, забезпечує зворотний зв'язок,

виявляє проблеми у засвоєнні матеріалу та дозволяє коригувати навчальний процес для досягнення кращих результатів.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку рівня підготовленості студента до виконання конкретної роботи. Поточний контроль реалізується у формі опитування, виступів студентів на заняттях при обговоренні теоретичних питань, в тому числі з підготовкою та представленням презентацій, контролю засвоєння навчального матеріалу, запланованого на самостійне опрацювання студентом. *Модульний контроль* є складовою поточного контролю і здійснюється в формі виконання студентом тестів за змістовими модулями. Кількість модулів, змістових модулів та максимальний бал на кожному етапі модульного контролю зазначаються в робочій програмі навчальної дисципліни. Рейтинговий показник – числова величина, яка складається з певної суми балів усіх модулів, змістових модулів навчальної дисципліни.

Підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою дисципліни. Форма проведення підсумкового контролю усна. Структуру екзаменаційних білетів НПП визначає самостійно.

Рейтингове оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється на основі результатів поточного (модульного) контролю та підсумкового контролю.

9. Розподіл балів, які отримують студенти

Форма контролю – екзамен

Поточний (модульний) контроль															
Кількість балів за модуль	Змістовий модуль 1 (30 балів)						Змістовий модуль 2 (25 балів)					ІНДЗ (проект)	Підсумковий контроль	Сума	
Кількість балів за теми	T1	T2	T3	T4	T5	Модульний контроль 1 (5 балів)	T6	T7	T8	T9	Модульний контроль 3 (5 балів)				
в т.ч. за видами робіт:	5	5	5	5	5		5	5	5	5					5
практичні заняття	4	4	4	4	4		4	4	4	4					4
виконання СРС	1	1	1	1	1		1	1	1	1		1	1		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	
60 – 63	E	задовільно
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Оцінка «відмінно» (90-100 балів). Здобувач має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» (74-89 балів). Здобувач повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» (60-73 бали). Здобувач засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» (менше 60 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не володіє основними методами наукових досліджень при виконанні практичних завдань. Здобувач не допускається до складання іспиту, якщо кількість балів одержаних за результати успішності під час поточного та модульного контролю (відповідно змістовому модулю) впродовж семестру в сумі не досягла 35 балів.

11. Методичне забезпечення

1. Пітель Н.Я. Методичні вказівки до проведення лабораторних занять з дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» для студентів другого

(магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія», освітньої програми «Екологія». Умань: УНУС. 2023. 20 с.

2. Пітель Н.Я. Методичні вказівки для самостійної роботи з дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» для студентів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності 101 «Екологія», освітньої програми «Екологія». Умань: УНУС, 2023. 28 с.

12. Рекомендована література

Базова

1. Бобровський А. Екологічний менеджмент: підручник. Суми: «Університетська книга». 2015. 586 с.
2. Галушкіна Т.П., Грановська Л. М. Екологічний менеджмент та аудит: навчальний посібник. (в II частинах). Херсон, 2012. 421 с.
3. Гацька Л.П. Екологічний менеджмент: навч.-метод. комплекс для студ. маг. програми «Екологічне підприємництво» спец. «Економіка підприємства». 2017.
4. Грушка В.В. Екологічний менеджмент: конспект лекцій. Дніпропетровськ: ДНУ ім. О. Гончара. 2017. 256 с.
5. Мельник Л.М. Екологічне управління інноваційним розвитком підприємства: конспект лекцій з дисципліни для студентів спеціальності «Управління інноваційною діяльністю» усіх форм навчання. Тернопіль : ПП Паляниця В.А., 2015. 74 с.
6. Непошивайленко Н.О. Екологічний менеджмент: конспект лекцій. Дніпропетровськ: НГУ, 2012. 81с.
7. Пітель, Н. (2021). Концептуальні складові екологічного менеджменту аграрного виробництва. *Економіка та суспільство*, (29). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-29-52>
8. Пітель Н. Я., Новак І.М. Організація управління екологічно орієнтованим виробництвом. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. / Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: УНУС. 2021. Вип. 99. Ч.2: Економіка. С. 291-302. DOI: [10.31395/2415-8240-2021-99-2-291-302](https://doi.org/10.31395/2415-8240-2021-99-2-291-302), С. 291-302.
9. Пітель Н.Я., Новак І.М. Сучасна парадигма управління екологічною діяльністю в аграрній сфері. *Економіка та суспільство*. 2021. №34. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1003>. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-38>
10. Пітель Н.Я. Проблематика екологічно орієнтованого управління аграрної сфери. *Society and science. Problems and prospects. Proceedings of the III International Scientific and Practical Conference*. January 25 – 28, 2022, London, England. 2022. Pp. 214-218. Available at : DOI: 10.46299/ISG.2022.I.III. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/bitstream/123456789/14732/1/SOCIETY-AND-SCIENCE.-PROBLEMS-AND-PROSPECTS.pdf>

11. Хом'як О.А., Гриневич Н.Є., Присяжнюк Н.М., Куновський Ю.В., Михальський О.Р. Екологічний менеджмент і аудит підприємств аграрного сектору: навчальний посібник, Біла Церква, 2018. 88 с.
12. Шерстюк Р.П., Малюта Л.Я., Мельник Л.М. Екологічне управління та безпека бізнесу: курс лекцій для студентів всіх форм навчання напрям підготовки 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент» спеціалізація «Управління інноваційною діяльністю». Тернопіль. 2017. 338 с.
13. Шлапак Н. С., Волошин В. С., Серкутан Т. В. Екологічний менеджмент : підручник, Маріуполь : ПДТУ, 2016. 205 с.

Допоміжна

1. Білявська Ю. В. Екологічний менеджмент підприємства. *Економіка України*. 2016. № 4. С. 104-111.
2. Грінь Д.С., Бондар О. І. Екологічна освіта для сталого розвитку у запитаннях та відповідях: науково- методичний посібник. Херсон, 2015. 228 с.
3. ДСТУ ISO – 14001 – 97 «Система управління довкіллям. Загальні настанови щодо принципів управління, систем та засобів забезпечення». К.: Держстандарт України, 1997.
4. ДСТУ ISO 14001-97. Системи управління навколишнім середовищем. Склад та опис елементів і настанови щодо їх застосування.
5. ДСТУ ISO 14004-97. Системи управління навколишнім середовищем. Загальні настанови щодо принципів управління, систем та засобів забезпечення.
6. ДСТУ ISO 9001-2001. Системи управління якістю. Вимоги. Київ: Держстандарт України, 2001.
7. Дуднікова І.І. Становлення і розвиток екологічного менеджменту: теоретико-методологічний контекст *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2014. №. 58. С. 259-268.
8. Екоменеджмент. Новини. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/ru/ukraine_tag1119?utm_source=seocopy 33
9. Мельник Л. Екологічна економіка. Підручник. Суми: «Університетська книга». 2015. 346 с.
10. Переробка сміття в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://24tv.ua/ru/pererabotka_musora_v_ukraine_i_es_kak_jekologicheskiju_katastr_ofu_perevesti_v_priblynyj_biznes_n698786
11. Пітель Н. Я., Новак І.М. Екологізація аграрного виробництва України в умовах приєднання до європейського зеленого курсу. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. / Редкол.: О.О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: УНУС. 2022. Вип. 100. Ч.2: Економіка. С. 262-275. DOI: [10.31395/2415-8240-2022-100-2-262-275](https://doi.org/10.31395/2415-8240-2022-100-2-262-275).
12. Пітель Н.Я. Система екологічного управління та її вплив на міжнародну конкурентоспроможність аграрного виробництва. *Менеджмент. XXI століття: проблеми і перспективи: збірник матеріалів XI Всеукраїнської*

- науково-практичної конференції, 21 жовтня 2021 р. / Уманський національний університет садівництва, факультет менеджменту. – Умань: ВПЦ «ВІЗАВІ», 2021. – С. 155-159.
- 13.Пітель Н.Я., Пітель Я.А. Екологічний менеджмент в системі управління аграрним виробництвом. *Менеджмент. XXI століття: проблеми і перспективи: збірник матеріалів XI Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 21 жовтня 2021 р. / Уманський національний університет садівництва, факультет менеджменту. – Умань: ВПЦ «ВІЗАВІ», 2021. – С. 93-97.
 - 14.Ревіна М.О., Чайкіна А.О. Впровадження екологічного менеджменту на підприємствах машинобудівної галузі. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. Вип. 24. Ч. 3. С. 113–118.
 - 15.Ревіна М.О., Чайкіна А.О. Екологічне управління як джерело конкурентних переваг підприємства. Сучасні інноваційно-інвестиційні механізми розвитку національної економіки в умовах євроінтеграції: *Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції (30-31 жовтня 2019 року)*. Полтава: ФОП Пусан А.Ф., 2019. С. 164-165.
 - 16.Ревіна М.О., Чайкіна А.О. Екологічний менеджмент як основа сталого розвитку промислового підприємства. *Матеріали III Міжнародної науковопрактичної конференції «Економічний розвиток держави та її соціальна стабільність»* (15 травня 2019 р.). Ч. 1. Полтава: ФОП Пусан А.Ф., 2019. С. 187– 188.
 - 17.Сагайдак Ю.А. Екологічний менеджмент: нові можливості діяльності українських підприємств *Економіка. Управління. Інновації*. Випуск № 2 (14). 2015. С. 134-143.
 - 18.УНІАН: Переробка ресурсів [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ecology.unian.ua/trash/1181589-pererobka-vtorsirovini-groshi-zismittya.html>
 - 19.Цілі сталого розвитку: Україна [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.un.org.ua/ua/publikatsii-tazvity/un-in-ukraine-publications/>
 - 20.Acquah, Innocent Senyo Kwasi, Yaw Agyabeng-Mensah, and Ebenezer Afum. (2023) "Examining the link among green human resource management practices, green supply chain management practices and performance." *Benchmarking: An International Journal*.
 - 21.Chang, G. J. (2023). Biodiversity estimation by environment drivers using machine/deep learning for ecological management. *Ecological informatics*, 78, 102319.
 - 22.Dong, C., Wu, H., Zhou, J., Lin, H., & Chang, L. (2023). Role of renewable energy investment and geopolitical risk in green finance development: Empirical evidence from BRICS countries. *Renewable Energy*, 207, 234-241.
 - 23.Gunarathne, AD Nuwan, Ki. Hoon Lee, and Pubudu K. Hitigala Kaluarachchilage. (2024). "Institutional pressures, environmental management

- strategy, and organizational performance: The role of environmental management accounting." *Business Strategy and the Environment*.
24. Guo, D., Qi, F., Wang, R., & Li, L. (2025). How does digital inclusive finance affect the ecological environment? Evidence from Chinese prefecture-level cities. *Journal of Environmental Management*, 342, 118158.
 25. Karolyi, G. A., & Tobin - de la Puente, J. (2024). Biodiversity finance: A call for research into financing nature. *Financial Management*, 52(2), 231-251.
 26. Li, Zhenghui, Gaoke Liao, and Khaldoon Albitar. (2025) "Does corporate environmental responsibility engagement affect firm value? The mediating role of corporate innovation." *Business Strategy and the Environment* 29.3, 1045-1055.
 27. Savina, N., Sribna, Y., Pitel, N., Parkhomenko L, Osipova, A., Koval, V. (2021) Energy management decarbonization policy and its implications for national economies. IOP Conference Series: Earth and Environmental Science this link is disabled, 2021, 915(1), 012007. <https://doi.org/10.1088/1755-1315/915/1/012007>
 28. Zhou, B., & Zhang, C. (2025). When green finance meets banking competition: Evidence from hard-to-abate enterprises of China. *Pacific-Basin Finance Journal*, 78, 101954.

13. Інформаційні ресурси

1. «ECO CLUB» – Екологія в Україні. Зелена енергетика. Екологічні новини. [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <https://ecoclub.kiev.ua/>
2. «ECOBUSINESS GROUP» – Платформа рішень для менеджерів природоохоронної діяльності [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ecolog-ua.com/>
3. «Природа України» – Екологія, охорона природи, краєзнавство, довкілля, туризм. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://pryroda.in.ua/>
4. «Технології захисту довкілля» – Спільнота фахівців-екологів "Промислова екологія". [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.eco.com.ua/>
5. Бібліотека «Екологія. Право. Людина». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://epl.org.ua/human-tax/biblioteka/>
6. Відкритий екологічний web-сайт «Екологія життя» [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <https://eco-live.com.ua/>
7. Екологічний аудит: покроковий алгоритм впровадження на підприємстві. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ecolog-ua.com/news/ekologichnyy-audyt-pokrokovyy-algorytm-vprovadzhennya-na-pidpryyemstvi>
8. Європейський еко-форум [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <http://www.eco-forum.org/>
9. Зразки Положення про відділ охорони навколишнього середовища підприємства чи організації. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://trudova-ohrana.ru/primery-dokumentov/zrazki-polozhennja-pro-vddli/3904-polozhennja-pro-vddl-ohoroni-navkolishnogo-seredovishha.html>

10. Зразки Посадової інструкції начальника відділу охорони навколишнього середовища та Посадової інструкції інженера з охорони навколишнього середовища (еколога). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://trudova-ohrana.ru/primery-dokumentov/zrazki-posadovih-nstrukcj/1974-posadova-nstrukcja-nachalnika-vddlu-ohoroni-navkolishnogo-seredovishha.html>, https://jobs.ua/job_description/view/1275
11. Міжнародна організація захисту навколишнього середовища ISEP [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <http://www.isep.at/>
12. Національна доповідь про стан навколишнього природного середовища в Україні. [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/news/37844.html>
13. Нормативно-правова база з питань екології. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://ecolog-ua.com/norm>
14. Офіційний сайт Громадської організації «Всеукраїнська екологічна ліга». URL: <https://www.ecoleague.net/>
15. Офіційний сайт екологічної організації Екоклуб «Зелена хвиля». URL: <https://ecoclubua.com/ekoklub-zelena-hvylya/>
16. Постанова КМУ від 17 вересня 1996 р. N 1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-96-%D0%BF#Text>
17. Сайт Всеукраїнської екологічної громадської організації «МАМА-86». [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://mama-86.org.ua/>
18. Сайт Міжнародної благодійної організації "Інформаційний центр "Зелене досьє". [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <https://old.dossier.org.ua/?q=pro-nas>
19. Сайт Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України. [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <https://mepr.gov.ua/>
20. Сайт Національного екологічного центру України. [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <https://necu.org.ua/pro-nas/>
21. Системи екологічного управління: сучасні тенденції та міжнародні стандарти. Посібник / С.В. Берзіна, І.І. Яреськовська та ін. – К: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. – 134 с. (Бібліотека екологічних знань). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.ecolabel.org.ua/images/page/2018-04-02-01.pdf>
22. Український екологічний портал [Електронний ресурс.]. Режим доступу: <https://ecoport.org.ua/>

13. Perezarakhuvannya ta viznannya rezul'tativ navchannya

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті садівництва результатів навчання, отриманих у неформальній

та/або інформальній освіті, затвердженого Вченою радою протокол №2 від 19.05.2022, Положення про порядок визнання результатів навчання в інших ЗВО в Уманському національному університеті садівництва, затвердженого Вченою радою протокол №2 від 03.10.2019, Положення про академічну мобільність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників Уманського національного університету садівництва, затвердженого Вченою радою протокол №7 від 17.10.2021.

14. Політика академічної доброчесності

У процесі навчання з дисципліни «Екологічний менеджмент і аудит», студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

15. Зміни у робочій програмі на 2025-2026 н.р.

У 2025 р. в робочій програмі відповідно до навчального плану було внесено зміни в структуру навчальної дисципліни, проведено коригування у розподілі балів, оновлено список рекомендованої літератури.